

**Departamento de
Lingua Galega e Literatura**

IES FÉLIX MURIEL – RIANXO

**PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
2º LINGUA ESTRANXEIRA: PORTUGUÉS 2ºESO
2018 - 2019**

ÍNDICE

PRESENTACIÓN / INTRODUCCIÓN.....	2
1. CONTEXTUALIZACIÓN: A MATERIA DE PORTUGUÉS NO CENTRO.....	2
2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO E ADAPTACIÓNS NECESARIAS.....	3
3. COLABORACIÓN.....	3
PROGRAMACIÓN ESO.....	4
1. OBXECTIVOS DE ETAPA.....	4
2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES.....	6
3. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	8
4. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS.....	9
5. CONTIDOS.....	10
6. TEMPORALIZACIÓN.....	17
7. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.....	34
8. PROGRAMA DE REFORZO PARA RECUPERACIÓN DE MATERIAS PENDENTES.....	57
9. CONCRECIÓN DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS.....	58
10. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.....	58
11. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE.....	60
12. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	64
13. PROFESORADO DE PORTUGUÉS. CURSO 18-19.....	66
ANEXO. Programación TIL. 2º ESO.....	68

PRESENTACIÓN / INTRODUCCIÓN

1. CONTEXTUALIZACIÓN: A MATERIA DE PORTUGUÉS NO CENTRO

No IES Félix Muriel danse aulas de portugués desde o curso 2005-2006 cando botou a andar o primeiro grupo en 1º de bacharelato. No curso 2008-2009 comezou en 1º ESO un grupo que rematou en 2º Bac., mais ata o curso pasado (15-16) nunca se volveu a formar grupo en 1º ESO, mais si en 4º, onde se mantivo durante varios cursos, pero que caeu hai tres anos.

Este curso 2018-2019 temos alumnado de portugués nos seis niveis: 1º ESO, 2º ESO, 3º ESO, 4º ESO, 1º BAC e 2º BAC. medrando de maneira moi significativa o número de alumnos e alumnas en cada un dos niveis educativos.

O grupo de 2º ESO, que é o que nos ocupa nesta programación, está configurado por 17 alumnas e alumnos, dos cales 2 son “iniciantes”, isto é, empezaron con portugués este curso e parten de cero. Porén non difire demasiado o nivel entre os iniciantes e os que xa cursaron a materia o curso pasado.

2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO E ADAPTACIÓNS

NECESARIAS

A competencia comunicativa de todo o alumnado novo é bastante alta de partida, tanto no aspecto lingüístico, sociolingüístico como pragmático. Estamos con alumnado que comparte un ámbito sociolingüístico moi similar.

Dunha banda, o nivel alto na competencia lingüística débese á enorme proximidade entre galego e portugués, en case todos os apartados que entran dentro dela: ortoépica, ortográfica, gramatical, lexical, semántica e fonolóxica. Está claro que deben salvar diferenzas no ámbito fonolóxico e tamén gramatical e lexical, pero nada teñen que ver coas dificultades que poden presentar alumnos e alumnas que poden acceder ao portugués desde unha lingua non románica, ou mesmo sendo románica que sexa diferente do galego.

O alumnado que escolle a materia de *2ª lingua estranxeira, portugués*, case trae incorporados os coñecementos que se piden nun nivel elemental segundo o MCERL. É capaz de comprender expresións familiares e cotiás, así como enunciados moi simples desde o primeiro día e cunhas pequenas indicacións xa se presentan e comunican de modo simple

Polo tanto consideramos que os estándares de aprendizaxe establecidos para 1º ESO boa parte do alumnado os acada antes de mediados de curso, sobre todo porque contamos con tres horas semanais.

3. COLABORACIÓN

Este curso concedéusenos tamén unha profesora de apoio do Instituto Camões que vai vir apoiar dous un día todas as semanas nos que temos aulas con este nivel.

O departamento de lingua galega, e polo tanto a profesora de lingua portuguesa pertencente ao devandito departamento que imparte este nivel educativo, participa por terceiro ano na elaboración do Proxecto TIL (Tratamento integrado de linguas). De aí que, sobre todo en 1º ESO a programación se elabore e se desenvolva en continua relación co profesorado das outras materias de linguas: LCL, LGL, 1º LE (inglés), 2º LE (francés). A posta en marcha o ano pasado desta experiencia deu moi bos resultados a pesar de que só se deron os primeiros pasos. Polo tanto este curso esperamos

obter mellores resultados a nivel comunicativo e, sobre todo, uns moi bos resultados a nivel competencial.

Para finalizar queremos deixar constancia que o alumnado do noso centro é de nivel sociocultural medio, algún medio-baixo. Unha vez analizado o alumnado novo matriculado en portugués, constatamos que nunca estivo en Portugal e o outro, maioritariamente foi alá nas visitas organizadas o curso pasado.

PROGRAMACIÓN ESO

1. OBXECTIVOS DE ETAPA

Desde a 2ª Lingua Estranxeira Portugués contribuiremos no grupo de 1º ESO a desenvolver no alumnado os obxectivos da ESO:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación

básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

o) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

p) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES

Desde a materia de SLE-Portugués vaise contribuír ao desenvolvemento de todas as competencias clave, pero de xeito decisivo ao desenvolvemento da **competencia en comunicación lingüística (CCL)**, xa que na finalidade primordial da materia está empregar a linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade, de construción e comunicación do coñecemento e de organización e autorregulación do pensamento, das emocións e da conduta. Ademais de ser a vía de coñecemento e contacto coa diversidade cultural, aspecto fundamental do contido da nosa materia.

Desta maneira a CCL vaise traballar, desenvolver e adquirir en cada un dos cinco bloques de contidos e está relacionada con absolutamente todos os estándares de aprendizaxe.

En canto ao resto das Competencias clave, concretamos a continuación cada unha delas:

- **Competencia para aprender a aprender (CCA).** Igual ca a CCL vaise traballar e desenvolver con cada un dos contidos e ten relación con todos e cada un dos estándares de aprendizaxe desta materia. Concretarase en actividades como: o Exposición e reflexión arredor de tarefas académicas
 - Autocorrección de exercicios de diferente natureza, incidindo especialmente naqueles que potencien a oralidade e a escrita.
 - Capacidade de autoavaliación.
- **Competencia para o sentido da iniciativa e o espírito emprendedor (CSIEE).** Esta competencia desenvolverase na concreción dos seguintes

estándares:

- o SLEB2.1
 - SLEB3.1
 - SLEB4.1
- **Competencia para a conciencia e as expresións culturais (CCEC).**
Debido ás características e contidos da materia, tamén esta é unha competencia que se concreta en practicamente todos os estándares, **excepto en:**
 - o SLEB3.1
 - SLEB4.1

Pensamos que esta competencia vai quedar sobradamente adquirida coa programación de actividades nas que se traballan desde os países da lusofonía e as súas particularidades culturais ata as características de cada unha das rexións de Portugal. Ademais disto, realizamos:

- Proxeccións de vídeos e filmes relacionados cos diferentes aspectos da cultura lusófona
 - Saída didáctica a Portugal (dous días a unha cidade do Norte)
 - Asistencia a representación teatral e/ou encontros con escritores (ofrecidos polo Instituto Camões)
 - Actividades arredor da música producida nos diferentes países da lusofonía en diferentes estilos.
- **Competencia dixital (CD).** Tamén se concreta en todos os estándares excepto en :
 - o SLEB3.2
 - SLEB3.3
 - SLEB3.4
 - SLEB5.5.

Desde esta materia vaise contribuír a progresar nesta competencia mediante:

- Uso de dicionarios dixitais e correctores dixitais
 - Uso de xornais dixitais
 - Produción de textos dixitais
 - Busca de información na rede sobre diferentes contidos da materia
 - Xogos de gramática e léxico dixitais
 - Exercicios de audición a través da rede (vídeos, RTP, filmes).
- **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT).** En principio, segundo o currículo, non se traballaría en relación a ningún estándar na ESO. Con todo, nesta materia trabállase con mapas.

3. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Na materia que nos ocupa, a diversidade ten unhas características diferentes ás doutras materias. Ademais da posible existencia de alumnado que requira unha atención especial por problemas cognitivos, e que se pode atopar en calquera nivel educativo, existe unha característica que lle afecta especialmente á materia de Segunda Lingua Estranxeira (Portugués) e que é máis elevada conforme avanza os cursos.

Para o primeiro adaptaranse medidas segundo as indicacións de orientación. NO caso do segundo, queremos aclarar que se trata da existencia nunha mesma aula de alumnado que cursa a materia por primeira vez mesturado con outro que xa estudou un ano antes.

Esta circunstancia é posible porque o portugués permite que un alumno/a que faga un esforzo extra preparando a materia na súa casa, poida tirar dous niveis nun único curso académico. Tal realidade obríganos a estarmos durante o primeiro trimestre levando actividades dobres para a aula, segundo o nivel do alumnado. Doutra banda, buscamos materiais que permitan unha duplicidade de actividades (por exemplo cancións que para uns constitúan un exercicio de comprensión oral e expresión escrita ao mesmo tempo e para outros unha actividade de escoita apoiada en lectura).

Tamén se ofrece unha listaxe de lecturas voluntarias, tanto literarias como ensaísticas ou xornalísticas que atendan aos diferentes intereses, gustos e inquietudes do alumnado e que o axuden a motivalo.

4. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

O achegamento a unha segunda lingua estranxeira como é o portugués para o alumnado galego require unhas concrecións metodolóxicas moi específicas e que se deben ir adaptando a cada grupo-aula.

O profesorado vai actuar como guía e mediador para facilitar a construción da aprendizaxe das competencias comunicativas.

Integraremos na práctica da aula todos os procedementos para traballar as capacidades básicas (escoitar, falar, lere e escribir), así como todos os bloques de contidos, tendo en conta que sempre se tenderá a

- Fomentar a participación e reflexión sobre o proceso de aprendizaxe, tanto individual como grupal.
- Comprobar a aprendizaxe noutros contextos diferentes ao utilizado na aula.
- Relacionar os saberes aprendidos nas diferentes materias

Empregaremos os seguintes **materiais e recursos didácticos**:

1. Materiais de audio para potenciar a comprensión de textos orais (en CD ou arquivos de mp3)
2. Materiais audiovisuais (vídeos) para potenciar a comprensión da oralidade e a competencia sociocultural. Tamén a comprensión escrita cando os vídeos teñen subtítulos.
 - a. Acudiremos moito a vídeos musicados colgados na canle de youtube.
 - b. Algunhas series de debuxos animados adaptados ao nivel e apoiados con subtítulos.
 - c. Filmes que se poidan descargar da rede.
 - d. Filmes en DVD que temos a nivel particular e na biblioteca

do centro.

3. Textos literarios: contos, fragmentos de obras clásicas, textos xuvenís... tanto en papel como en pdf.
4. Páxinas web nas que haxa textos de carácter xeral ou máis específico adaptados aos seus intereses e motivacións.
5. Revistas de diferentes temáticas (cociña, deportes...) para que lean textos apoiados de imaxes
6. Fotocopias de textos reais ou inventados, en papel ou formato dixital, que sirvan de mostra de: notas breves, postais, cartas informais, menús, listas de prezos...
7. Fotocopias con exercicios específicos para aqueles contidos sintáctico-discursivos que sexa preciso traballar á marxe das actividades comunicativas.
8. Xogos de temática lingüística e cultural que se atopan na rede.

5. CONTIDOS

Nivel: 2º ESO

Bloque 1.

B1.1. Uso de estratexias de comprensión das mensaxes orais:

- Uso do contexto verbal e non verbal, e dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto;
- Uso dos coñecementos referenciais sobre o tema.
- Identificación de palabras clave.
- Adaptación da escoita á súa finalidade (global e/ou específica)
- Identificación dos recursos lingüísticos ou temáticos adquiridos.

– Inferencia do significado probable das palabras ou das frases que descoñece, a partir do contexto e das experiencias e os coñecementos transferidos desde as linguas que coñece á lingua estranxeira.

B1.2. Tolerancia da comprensión parcial ou vaga nunha situación comunicativa.

B1.3. Perseveranza no logro da comprensión oral, reescoitando o texto gravado ou solicitando repetición ou reformulacións do dito.

B1.4. Memorización de expresións orais breves significativas (saúdos, despedidas, consignas de aula, preguntas sobre idade, orixe, etc.).

Bloque 2. Producción de textos orais

B2.1. Estratexias de produción:

- Planificación:
- Adecuación do texto ao destinatario, ao contexto e á canle, escollendo os expoñentes lingüísticos necesarios para lograr a intención comunicativa
- Execución:
- Percepción da mensaxe con claridade, distinguindo a súa idea ou ideas principais e a súa estrutura básica.
- Activación dos coñecementos previos sobre modelos e secuencias de interacción, e elementos lingüísticos previamente asimilados e memorizados.
- Expresión da mensaxe con claridade e coherencia básica, estruturándoa adecuadamente e axustándose, de ser o caso, aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto memorizados e traballados na clase previamente.
- Reaxuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (limitar o que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles.
- Compensación das carencias lingüísticas mediante procedementos

lingüísticos e paralingüísticos.

- Identificación do contexto, do destinatario e da finalidade da produción ou da interacción.
- Lingüísticos:
 - Modificación de palabras de significado parecido.
 - Definición ou paráfrase dun termo ou expresión.
 - Uso da lingua materna ou "estranxeirizar" palabras da lingua meta.
 - Petición de axuda.
- Paralingüísticos:
 - Sinalización de obxectos, uso de deícticos ou realización de accións que aclaran o significado.
 - Uso de linguaxe corporal culturalmente pertinente (acenos, expresións faciais, posturas, e contacto visual ou corporal).
 - Uso de elementos cuasiléxicos (hum, puah, etc.) de valor comunicativo.

B2.2. Actitude de respecto cara a si mesmo/a e cara ás demais persoas para comprender e facerse comprender.

B2.3. Rutinas ou modelos elementais de interacción segundo o tipo de situación de comunicación: chegada e saída do centro docente, conversa telefónica, compravenda e outras, igualmente cotiás moi básicas.

Bloque 3. Comprensión de textos escritos

B3.1. Estratexias de comprensión:

- Mobilización de información previa sobre o tipo de tarefa e o tema, a partir da información superficial: imaxes, organización na páxina, títulos de cabeceira, etc.
- Identificación do tipo de lectura demandado pola tarefa (en superficie ou oceánica, selectiva, intensiva ou extensiva).
- Distinción de tipos de comprensión necesarios para a realización da tarefa (sentido xeral, información esencial e puntos principais).

- Formulación de hipóteses sobre contido e contexto.
- Inferencia e formulación de hipóteses sobre significados a partir da comprensión de elementos significativos, lingüísticos e paratextuais, e do coñecemento e as experiencias noutras linguas.
- Reformulación de hipóteses a partir da comprensión de novos elementos.

B3.2. Soletreo e asociación de grafía, pronuncia e significado a partir de modelos escritos e expresións orais coñecidas.

Bloque 4. Producción de textos escritos

B4.1. Estratexias de produción:

- Planificación:
 - Mobilización e coordinación das propias competencias xerais e comunicativas co fin de realizar eficazmente a tarefa (repassar o que se sabe sobre o tema, o que se pode ou se quere dicir, etc.).
 - Localización e uso adecuado de recursos lingüísticos ou temáticos (uso dun dicionario ou dunha gramática, obtención de axuda, etc.).
 - Uso de elementos coñecidos obtidos de modelos moi sinxelos de textos escritos, para elaborar os propios textos.
- Execución:
- Elaboración dun borrador seguindo textos modelo.
 - Estruturación do contido do texto.
 - Organización do texto en parágrafos curtos abordando en cada un unha idea principal, conformando entre todos o seu significado ou a idea global.
 - Expresión da mensaxe con claridade axustándose aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto.
 - Reaxuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da

mensaxe (limitar o que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles.

- Recurso aos coñecementos previos (utilizar frases feitas e locucións, do tipo "agora volvo", "paréceme ben", etc.).
- Revisión:
- Identificación de problemas, erros e repeticións.
- Atención ás convencións ortográficas e aos signos de puntuación.
- Presentación coidada do texto (marxes, limpeza, tamaño da letra, etc.).
- Reescritura definitiva.

Bloque 5: Coñecemento da lingua, e consciencia intercultural e plurilingüe

B5.1. Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación básicos.

- Sons e fonemas vocálicos.
- Sons e fonemas consonánticos e as súas agrupacións.
- Procesos fonolóxicos máis básicos.
- Acento fónico dos elementos léxicos illados e na oración.

B5.2. Patróns gráficos e convencións ortográficas.

- Uso das normas básicas de ortografía da palabra.
- Utilización adecuada da ortografía da oración: coma, punto e coma, puntos suspensivos, parénteses e comiñas.

B5.3. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos:

- Recoñecemento e uso de convencións sociais básicas e normas de cortesía propias da súa idade e de rexistros informal e estándar, e da linguaxe non verbal elemental na cultura estranxeira.
- Achegamento a algúns aspectos culturais visibles: hábitos, horarios, actividades ou celebracións máis significativas; condicións de vida elementais (vivenda); relacións interpersoais (familiares, de amizade ou escolares), comida, lecer, deportes, comportamentos proxémicos

básicos, lugares máis habituais, etc.; e a costumes, valores e actitudes moi básicos e máis evidentes sobre aspectos propios da súa idade nos países onde se fala a lingua estranxeira.

- Identificación dalgunhas similitudes e diferenzas elementais e máis significativas nos costumes cotiáns entre os países onde se fala a lingua estranxeira e o noso.
- Actitude receptiva e respectuosa cara ás persoas, os países e as comunidades lingüísticas que falan outra lingua e teñen unha cultura diferente á propia.

B5.4. Plurilingüismo:

- Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar a súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada.
- Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valorando as competencias que se posúen como persoa plurilingüe.

B5.5. Funcións comunicativas:

- Iniciación e mantemento de relacións persoais e sociais básicas propias da súa idade.
- Descrición de calidades físicas e abstractas moi básicas de persoas, obxectos, lugares e actividades.
- Narración de acontecementos e descrición de estados e situacións presentes, e expresión moi básica de sucesos futuros.
- Petición e ofrecemento de información e indicacións, e expresión moi sinxela de opinións e advertencias.
- Expresión do coñecemento, o descoñecemento e a certeza.

Contidos sintáctico-discursivos

- Expresión de relacións lóxicas: adición (e, nem, e também); disxunción (ou, ou...ou); oposición/contraste (mas); causa (porque; por isso); finalidade (para + Inf.); comparación (mais/menos/ tão + Adj./Adv.+ (do) que/ como /quanto; maior / mais pequeno...); superlativo absoluto (-íssimo, -límico).
- Relacións temporais (antes, agora, depois; em seguida, logo).
- Afirmación (sentenzas declarativas afirmativas; proforma (p. ex. eu também; certamente).
- Exclamación (formas elípticas: Que (+ Subst.) + Adj., p. ex. Que dia lindo!; Que gentil!); sentenzas e sintagmas exclamativos, p. ex. Está bom!).
- Negación (sentenzas declarativas negativas con não, nunca; nada, nenhum nenhum(a), ninguém).
- Interrogación (sentenzas interrogativas directas totais; sentenzas interrogativas directas QU- (p. ex., Quem fez o quê? Para que é isso?); interrogativas tags (p. ex., Queres ir ao cinema, não queres?).
- Expresión do tempo: pasado (pretérito perfeito simples e composto, imperfeito,); presente (presente); futuro (ir + Inf., presente do indicativo + Adv.; haver-de)...
- Expresión do aspecto: puntual (tempos simples); durativo (estar a + Inf., presente, pretérito imperfeito e pretérito perfeito composto do indicativo; continuar + Ger.); habitual (tempos simples (+ Adv.), p. ex. No verão está calor).
- Expresión da modalidade: factualidade (frases declarativas); permiso (poder + Inf.; ser possível/permitido + Inf.), intención (pensar + Inf.; querer de /ter de + Inf., pretérito imperfeito gostar de + Inf.), capacidade (é capaz de + Inf.; saber); possibilidade/probabilidade (poder; dever; ser possível / impossível + Inf.; talvez); obrigación (imperativo).
- Expresión da existencia (p. ex., ser, estar, haver/ter); a entidade (substantivos contables/incontables/colectivos/compostos; pronomes (relativos, reflexivos átonos/tónicos); determinantes); a calidade (-íssimo, -límico; muito raro; melhor).

- Expresión da cantidade: (singular/plural; numerais cardinais e ordinais); indefinida, absoluta (p. ex. todo, maioria, ambos, nenhum...) ou relativa (p. ex. muito; tão; um pouco).
- Expresión do espazo (preposicións e adverbios de lugar, localización, distancia; movemento, dirección, orixe e acomodación).
- Expresión do tempo (expresións, preposicións e locucións de tempo (momento puntual (p. ex., são quinze para as três; em 1999), divisións (p. ex., días, meses; século; estación) e indicacións (p. ex., atrás, cedo, tarde) de tempo; duración (p. ex., de/desde...a; durante); anterioridade (ainda; ontem); posterioridade (depois, logo, próxima segunda-feira); secuencia (primeiro, depois, finalmente); simultaneidade (ao mesmo tempo); frecuencia (p. ex., geralmente; usualmente).
- Expresión do modo (expresións, preposicións e locucións prepositivas de modo, p. ex., devagar, pior).

6. TEMPORALIZACIÓN

Nivel 2º ESO

Secuenciación e temporalización dos contidos

	Unidade Didáctica	Identificación do contido	Contido	Tempo realización		Colaboración prof. Carmoes
				Mes	Nº sesións	
1ª avaliación	0	B1.1 B1.2 B1.3 B1.4	Estratexias de comprensión: - Visionado de imaxes - Identificación do contexto comunicativo. - Mobilización de coñecementos previos.		Outubro	x

	B2.1	Estratexias de produción:				
	B2.2	-Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores.				
	B2.3	-Execución: Realización dun texto oral coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.				
	B3.1	Estratexias de comprensión:				
	B3.2	- Visionado de imaxes - Identificación do contexto comunicativo. - Mobilización de coñecementos previos.				X
	B4.1	Estratexias de produción: -Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores. -Execución: Realización dun texto escrito coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.				Cola bora en exec ución
	B5.1	Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación: os sons [o]/[ɔ], [z]/[s], [ʃ]/[ʒ]				
	B5.2	Patróns gráficos e convencións ortográficas: uso das normas básicas de ortografía da palabra e da oración.				
	B5.3	Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: Portugal e os países lusófonos (capitais, monumentos, bandeiras, festas...)				
	B5.4	Funcións comunicativas: Descubrir situacións da vida da clase, coñecer persoas e falar dos seus gustos.				
	B5.5	Léxico oral e escrito básico de uso común relativo á aprendizaxe e á descrición de persoas.				
	B5.6	Estruturas sintáctico-discursivas: presente dos verbos regulares e algúns irregulares, preposicións de lugar, fórmulas interrogativas e a negación.				
	B5.7					x

1	B1.1	<p>Estratexias de comprensión:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Visionado de imaxes - Identificación do contexto comunicativo. - Mobilización de coñecementos previos. 		Outubro / Novembro	6	X
	B1.2					
	B1.3					
	B1.4					
B2.1	<p>Estratexias de produción:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores. -Execución: Realización dun texto oral coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais 					Cola bora en execución
B2.2						
B2.3						
B3.1	<p>Estratexias de comprensión:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Visionado de imaxes - Identificación do contexto comunicativo. - Mobilización de coñecementos previos. 					X
B3.2						
B4.1	<p>Estratexias de produción:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores. -Execución: Realización dun texto escrito coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais. 					Cola bora en execución

	B5	<p>Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación: a conxugación pronominal.</p> <p>Patróns gráficos e convencións ortográficas: utilización adecuada da ortografía na oración.</p> <p>Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: o deporte en Portugal, similitudes e diferenzas co noso país.</p> <p>Funcións comunicativas: caracterizar obxectos; actividades e informacións deportivas.</p> <p>Léxico oral e escrito básico de uso común relativo a: os estados físicos e anímicos, as informacións deportivas.</p> <p>Estruturas sintáctico-discursivas: presente de indicativo dos verbos pronominais.</p>					X
2º	B1.1	Estratexias de comprensión:		Novembro / Decembro	9		X
	B1.2	- Visionado de imaxes					
	B1.3	- Identificación do contexto comunicativo.					
	B1.4	- Mobilización de coñecementos previos.					
	B2.1	Estratexias de produción:					
B2.2	-Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores.						
B2.3	-Execución: Realización dun texto oral coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.						
B3.1	Estratexias de comprensión:		X				
B3.2	- Visionado de imaxes - Identificación do contexto comunicativo. - Mobilización de coñecementos previos.						
B4.1	Estratexias de produción: -Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores. -Execución: Realización dun texto escrito coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.		Cola bora en execución				

		<p>B5.1 Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación básicos: os sons [b]/[v]/[f]; ditongos nasais.</p> <p>B5.2 Patróns gráficos e convencións ortográficas: Uso das normas básicas de ortografía da palabra.</p> <p>B5.3 Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: letra e música de cancións e os programas de televisión.</p> <p>B5.4 Funcións comunicativas: contar o desenvolvemento dunha acción; falar da televisión; pedir, dar e rexeitar unha autorización.</p> <p>B5.5 Léxico oral e escrito básico de uso común relativo a: a música e a televisión.</p> <p>B5.6 Estructuras sintáctico-discursivas: o pasado (<i>tinha+participio</i>); o presente progresivo (<i>estou+xerundio ou estou+a+infinitivo</i>); futuro próximo; os pronomes persoais complemento directo e indirecto.</p>				X
2ª avaliación	3	<p>B1.1 Estratexias de comprensión:</p> <p>B1.2 - Visionado de imaxes</p> <p>B1.3 - Identificación do contexto comunicativo.</p> <p>B1.4 - Mobilización de coñecementos previos.</p>		Xaneiro / Febreiro		X
		<p>B2.1 Estratexias de produción:</p> <p>B2.2 -Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores.</p> <p>B2.3 -Execución: Realización dun texto oral coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.</p>				Cola bora en execución
		<p>B3.1 Estratexias de comprensión:</p> <p>B3.2 - Visionado de imaxes</p> <p>- Identificación do contexto comunicativo.</p> <p>- Mobilización de coñecementos previos.</p>				X

	B4.1	<p>Estratexias de produción:</p> <p>-Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores.</p> <p>-Execución: Realización dun texto escrito coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.</p>				Cola bora en execución
	B5.1 B5.2 B5.3 B5.4 B5.5 B5.6 B5.7	<p>Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de acentuación: as dúas pronuncias da grafía e.</p> <p>Patróns gráficos e convencións ortográficas: utilización axeitada da ortografía.</p> <p>Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: a vida no futuro e o lugar onde vivir.</p> <p>Funcións comunicativas: explicar e falar dos seus proxectos, do futuro profesional; defender e criticar un proxecto; comparar elementos.</p> <p>Léxico oral e escrito: a cidade; as profesións; o aloxamento.</p> <p>Estruturas sintáctico-discursivas: a expresión do futuro, da finalidade e da necesidade (<i>é preciso...</i>); os comparativos e superlativos.</p>				X
4	B1.1 B1.2 B1.3 B1.4	<p>Estratexias de comprensión:</p> <p>- Visionado de imaxes</p> <p>- Identificación do contexto comunicativo.</p> <p>- Mobilización de coñecementos previos.</p>		Febreiro / Marzo		x
	B2.1 B2.2 B2.3	<p>Estratexias de produción:</p> <p>-Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores.</p> <p>-Execución: Realización dun texto oral coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.</p>				Cola bora en execución

		B3.1	Estratexias de comprensión:				X
		B3.2	- Visionado de imaxes - Identificación do contexto comunicativo. - Mobilización de coñecementos previos.				
		B4.1	Estratexias de produción: -Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores. -Execución: Realización dun texto escrito coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.				Cola bora en exec ució n
		B5.1	Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de acentuación: os sons [s] e [z]; a entoación e a inversión da interrogación.				X
		B5.2	Patróns gráficos e convencións ortográficas: utilización axeitada da ortografía.				
		B5.3	Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: o cinema; sucesos.				
		B5.4	Funcións comunicativas: relatar un acontecemento pasado (un día, as vacacións...); contar un accidente ou suceso; preguntar e precisar sobre un acontecemento.				
		B5.5	Léxico oral e escrito: as etapas da vida, os sucesos, accidente e o cinema.				
		B5.6	Estruturas sintáctico-discursivas: o <i>pretérito perfecto simple</i> ; a expresión dos acontecementos pasado; a situación no tempo e a duración no pasado.				
		B5.7					
3ª avaliación	5	B1.1	Estratexias de comprensión:		Marzo / Abril		X
		B1.2	- Visionado de imaxes				
		B1.3	- Identificación do contexto comunicativo.				
		B1.4	- Mobilización de coñecementos previos.				

B2.1	Estratexias de produción:						
B2.2	-Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores.						
B2.3	-Execución: Realización dun texto oral coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.						Cola bora en execución
B3.1	Estratexias de comprensión:						X
B3.2	- Visionado de imaxes - Identificación do contexto comunicativo. - Mobilización de coñecementos previos.						
B4.1	Estratexias de produción: -Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores. -Execución: Realización dun texto escrito coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.						Cola bora en execución
B5.1	Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de acentuación: os sons [ɔ]/[o]						X
B5.2	Patróns gráficos e convencións ortográficas: utilización axeitada da ortografía.						
B5.3	Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: internet.						
B5.4	Plurilingüismo: participación en proxectos de elaboración de carteis, folletos, planos... nos que se utilicen varias linguas.						
B5.5	Funcións comunicativas: a petición escrita; expresión de opinións, sentimentos; comprender e redactar un regulamento.						
B5.6	Léxico oral e escrito: internet; os sentimentos.						
B5.7	Estruturas sintáctico-discursivas: o <i>pretérito perfecto simple</i> de algúns verbos irregulares; os pronomes indefinidos; expresión da frecuencia.						

6	B1.1	Estratexias de comprensión:	Maio / Xuño		X
	B1.2	- Visionado de imaxes			
	B1.3	- Identificación do contexto comunicativo.			
	B1.4	- Mobilización de coñecementos previos.			
	B2.1	Estratexias de produción:			Cola bora en exec ució n
	B2.2	-Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores.			
	B2.3	-Execución: Realización dun texto oral coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.			
	B2.1	Estratexias de comprensión:			X
	B2.2	- Visionado de imaxes			
	B2.3	- Identificación do contexto comunicativo. - Mobilización de coñecementos previos.			
	B4.1	Estratexias de produción:			X
		-Planificación: Selección e organización das informacións a transmitir e a solicitar; utilización dos diferentes rexistros da lingua segundo os interlocutores.			
	-Execución: Realización dun texto escrito coherente segundo as informacións seleccionadas previamente; resolución das dificultades lingüísticas por medio de procedementos paralingüísticos ou paratextuais.				

	B5.1	Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de acentuación: as vogais nasais; diferenza entre os sons [j] e [ʒ]. Patróns gráficos e convencións ortográficas: utilización axeitada da ortografía. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: Portugal visto polos estranxeiros/as; costumes nos países lusófonos. Plurilingüísmo: Mostrar respecto e interese polas diferentes linguas, costumes e persoas cunha lingua diferente á nosa. Funcións comunicativas: Comprender e describir un itinerario; describir unha rexión (paisaxe, clima...); describir unha xornada; falar do clima. Léxico oral e escrito: o movemento, as paisaxes, os animais; os costumes e o clima. Estructuras sintáctico-discursivas: preposicións e adverbios de lugar; a expresión da causa e da consecuencia.				X
	B5.2					
	B5.3					
	B5.4					
	B5.5					
	B5.6					
	B5.7					

Temporización das unidades didácticas segundo os bloques

1º TRIMESTRE

Comunicación (comprensión oral e escrita ; expresión oral e escrita)

UDI 0- Lembramos

Repaso dos principais contidos do curso pasado

Presentacións, presente dos verbos regulares e irregulares máis frecuentes,
Preguntas básicas arredor dos colegas.

UDI 1- Dentro e fóra da casa

Descrición de persoas e de casas.

Hábitos no presente e no pasado

Marcar consultas no médico e dentista. Revisión do vocabulario do corpo.
Expresións relacionadas.

Leitura: *O diario dun Banana*.

Áreas lexicais	Áreas gramaticais e estruturas	Contidos comunicativos
----------------	--------------------------------	------------------------

Partes do corpo	Pronomes posesivos	Describir persoas
Pezas do vestiarios. Talles	Adverbios de lugar	Describir a casa, o cuarto
Características das persoas	Verbos. Presente dos verbos irregulares (vestir...), imperfecto (regulares e irregulares)	Expresar opinións. Uso de fraseoloxía referida ás partes do corpo
Obxectos de uso persoal	Numerais cardinais (até 1000) e ordinais (>100)	Pedir permiso e pedir desculpas
Hixiene e saúde. Doenzas, síntomas, accidentes		Marca consultas no médico ou no dentista
A casa: exterior e interior (estrutura)		Hábitos e rutinas diarios
A casa: interior, mobiliario. O cuarto		Describir síntomas, expresar dor
		Dar instrucións e consellos

UDI 2- Dentro e fóra da escola

Violencia doméstica. Elaboración de vídeo “Contra a violencia no namoro”

A escola: relacións, funcionamento

Tarxetas postais e felicitacións de Nadal.

Uma autora: Alice Vieira. Obra: *Leandro, o rei da Hilíria*.

Áreas lexicais	Áreas gramaticais e estruturas	Contidos comunicativos
Léxico da aula (mobiliario e material)	O pasado: pretérito perfecto simple	Facer comparacións
Tarefas domésticas	Adv. de tempo	Formular peticións
Violencia	Numerais multiplicativos	Dar opinións
Amor, namoros	Verbos terminados en -air	Preguntar, responder sobre rutinas diarias
O Natal		Expresar preferencia
		Responder negativa e dubitativamente

		Exhortar a alguén a falar
		Expresar dúbida
		Felicitar as festas

Contidos sintáctico-discursivos

Expresión de relacións lóxicas: adición, disxunción, oposición, causa, finalidade

Relacións temporais

Afirmación e negación

Interrogación (directas totais; directas QU-)

Exclamación, sentenzas e sintagmas exclamativos

Expresión de tempo (Presente dos verbos regulares e algúns irregulares, imperfecto)

Expresións de tempo: preposicións e locucións de tempo (momento puntual (p. ex., são quinze para as três; em 1999), divisións (p. ex., días, meses; século; estación) e indicacións (p. ex., atrás, cedo, tarde) de tempo; duración (p. ex., de/desde...a; durante)

Expresión de modalidade: factualidade (frases declarativas); permiso (poder+ inf.; ser possível/permitido+ inf.)

Expresión da existencia (p. ex., ser, estar, haver/ter); a entidade (substantivos contables/incontables/colectivos/compostos;; determinantes)

Expresión do modo (expresións, preposicións e locucións prepositivas de modo, p. ex., devagar, pior)

Expresión da cantidade: (singular/plural; numerais cardinais e ordinais); indefinida, absoluta (p. ex. todo, maioria, ambos, nenhum...) ou relativa (p. ex. muito; tão; um pouco).

Ortografía g, j, ch /x

Pronuncia: b/v; ch, j, fricativas xordas e sonoras

2º TRIMESTRE

Comunicación (comprensión oral e escrita ; expresión oral e escrita)

UDI 3- Festas aquí e acolá

Alimentación equilibrada e saudable (gráficos e artigos de prensa)

Tempo metereolóxico.

Comprender menús nos restaurantes, saber pedir

Hábitos sociais perxudiciais para a saúde

Información sobre o estado do tempo

Convites

Áreas lexicais	Áreas gramaticais e estruturas	Contidos comunicativos
Refeicoes. Alimentos e bebidas. Temperos	Pretérito perfecto simples (verbos irregulares)	Expresar preferencia
Gastronomía de Portugal e lusofonía	Haver + expresións de tempo	Pedir e dar opinións
Produtos alimentares: pesos e medidas	Haver de + infinitivo	Pedir para mostrar
Louza, aparellos domésticos, utensilios	Imperfeito con función de condicional	Pedir no restaurante
Metereoloxía	Pronomes de CD e CI	Solicitar e dar información sobre o tempo metereolóxico. Falar do clima
Festivos nacionais		Convidar. Aceptar e rexeitar convites.
Cualificativos para alimentación		Expresar prohibición

UDI 4- Viaxamos e contamos

Escribir notas e cartas informais breves

Viaxar en medios de transporte

Elaboración de bandas deseñadas, tiras cómicas e mensaxes en soporte dixital

Roteiros turísticos a partir da Revista *Evasões*

Uma autora: Margarida Fonseca Santos. Obra: Picasso

Lugares de Portugal: Vila do Conde e outras vilas do norte

Celebracións: Entroido e Páscoa

Áreas lexicais	Áreas gramaticais e estruturas	Contidos comunicativos
Medios de transporte	Colocación do pronome átono	Pedir, dar información sobre horarios
Teléfonos e correos	Interrogativas directas e indirectas	Comprar billetes
Unidades de medida e de tempo	Futuro simple	Entender avisos nas estacións
Produtos típicos. Lugares típicos		Expresar habitualidade, frecuencia, puntualidade
		Expresar probabilidade, posibilidade, obrigatoriedade
		Expresar desilusión
		Escribir cartas informais

Funcionamento da lingua

Expresión de relacións lóxicas: comparación, superlativo

Expresión de tempo: Presente indicativo de verbos irregulares (ter, poder, facer), Pasado (Pretérito perfecto simples e composto, imperfecto).

Expresión de tempo: duración (p. ex., de/desde...a; durante); anterioridade (aínda; ontem); posterioridade (depois, logo, próxima segunda-feira); secuencia (primeiro, depois, finalmente); simultaneidade (ao mesmo tempo); frecuencia (p. ex., geralmente; usualmente).

Interrogativas directas (com “é que”) e interrogativas tags (“queres...?, não queres?”)

Tempo pasado e futuro

Expresión da existencia: pronomes (relativos, reflexivos átonos/tónicos), a calidade (-íssimo, -ílimo; muito raro; melhor).

Expresión de modalidade: permiso (poder+ inf.; ser possível/permitido+ inf.);

Pronuncia: ditongo [eim], sibilantes, b/v; ch, j, fricativas xordas e sonoras

Nota: Este trimestre vanse realizar moitas actividades a partir do libro de Margarida Fonseca Santos (Picasso) que o alumnado vai ler entre a clase e a casa.

3º TRIMESTRE

Competencia comunicativa

UDI 5- Que caro!

Comprar, trocar, devolver e reclamar en establecementos comerciais

Formas de pagamento

Expresar opinións sobre lugares e cidades de Portugal e a lusofonía

Actividades no tempo libre: cinema, teatro, música, deporte... (Revista Evasões)

Áreas lexicais	Áreas gramaticais e estruturas	Contidos comunicativos
Diñeiro	Imperativo	Ofrecer algunha cousa
Tendas, tipos, especialidades	Exclamación	Aceptar e rexeitar ofertas
Tempo libre: cinema, televisión, teatro e música. Espectáculos	Relativos	Manifestar agradecemento
Cidades, espazos, desprazamentos	Preposicións, locucións prepositivas e adverbais	Preguntar e dar indicacións para ir a un lugar
Tempo libre: música	Participio pasado	Facer reclamacións
Tempo libre: deportes (material, lugares para actividades)		Expresar probabilidade, posibilidade
Profesións		

UDI 6- Personalidades públicas

Contar a historia dun filme

Publicidade

Entrevistas

Programas de televisión

Facer comparacións

Funcionamento da lingua

Expresión de modalidade: intención (pensar + Inf.; querer de /ter de + Inf., pretérito imperfecto gostar de + Inf.), capacidade (é capaz de + Inf.; saber); posibilidade/probabilidade (poder; dever; ser possível / impossível + Inf.; talvez); obrigación (imperativo).

Expresión do espazo (preposicións e adverbios de lugar, localización, distancia; movemento, dirección, orixe e acomodación)

Participio pasado

Ortografía: -s- -ss- ç z

Ortografía: acentuación

Fonética: vogais e consoantes mudas

7. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

7.1. Deseño da avaliación inicial

A avaliación inicial de 2º ESO deseñouse de xeito competencial en colaboración con todo o profesorado das materias lingüísticas do grupo TIL (véxase anexo), colaboración que se estendeu para pasar a proba. Na nosa materia tivemos que facernos cargo de avaliar a Competencia do sentido da Iniciativa e espírito emprendedor e Competencia social e cívica.

Para avaliar a competencia lingüística deseñamos probas específicas. Dado que o alumnado de 2º ESO xa deu na súa maioría portugués o curso pasado (e os repetidores os dous cursos anteriores) deseñouse unha proba para revisar os contidos mínimos referidos a cada bloque. Para o alumnado que chegou novo á materia, a avaliación inicial deseñouse como unha primeira aproximación ao portugués desde o punto de vista escrito e oral. Avaliamos non só a capacidade sesquilingüe do alumnado, para ver como, a partir do galego, comprendían o portugués, senón que tamén pretendemos comprobar

as destrezas lingüísticas que traían adquiridas, a capacidade de expresión a nivel global, a limpeza dos textos, a caligrafía...

Desde o primeiro minuto da clase, tanto a profesora titular destes dous grupos, como por suposto a profesora de apoio que a acompaña unha vez na semana, falamos só en portugués, coas pausas, repeticións, explicacións e, escasas veces, tamén traducións necesarias.

O alumnado que se incorporou á materia de portugués en 2º ESO sen ter cursado antes a materia, vaise avaliar coa proba denominada “Portugués iniciantes”.

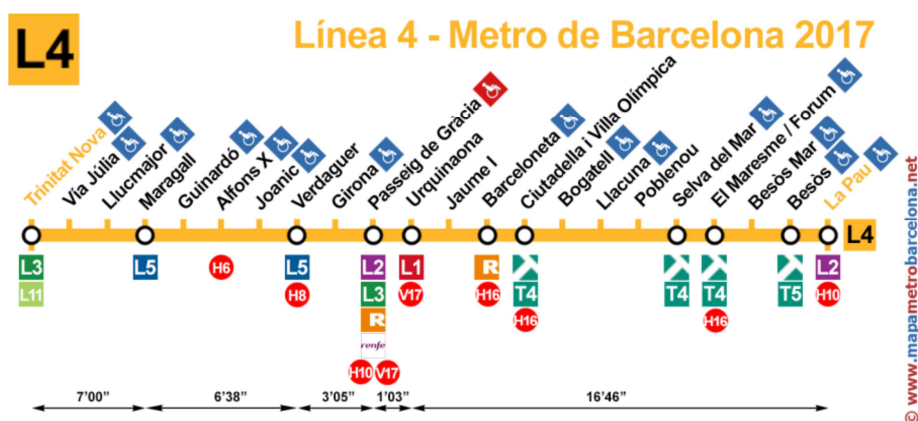
Aquel alumnado que cursa a materia por 2º ano vai realizar a proba denominada “Português 2º ano”

A avaliación inicial ademais de darnos datos novos sobre o rendemento e actitude do alumnado neste principio de curso, sérvenos para organizar mellor o alumnado na aula e para buscar novas estratexias no proceso de ensino-aprendizaxe.

7.1.1. Proba de avaliación inicial por competencias.

Nome: _____

1. Competencia para Aprender a aprender (CAA)

- Á vista do gráfico anterior, es capaz de comprender estas indicacións escritas en catalán? Sería necesario traducilas para comprendelas?

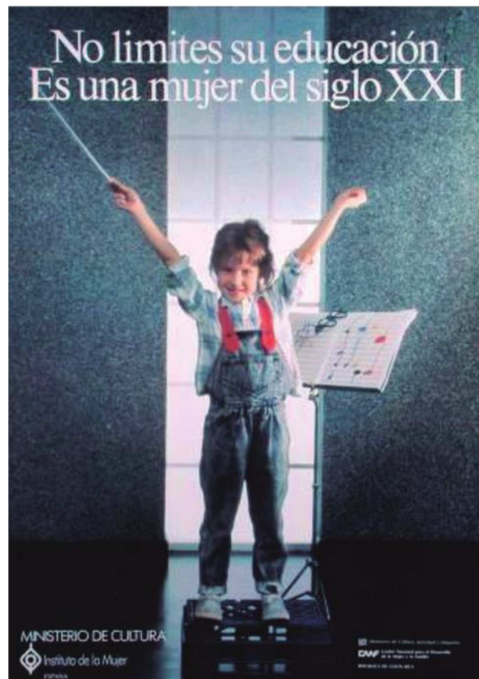
Consells generals:

- Sigues amable amb els empleats i al resta d'usuaris del transport.

- Segueix les indicacions del personal de TMB, les senyalitacions i els avisos.
 - Respecta i utilitza correctament les instal.lacions i els vehicles.
 - Respecta els seients reservats per a persones que mereixen una atenció especial.
 - Si viatges amb nens petits, port'ls agafas de la má.
 - Durant el trajecte, subject't bé.
 - Tingues present com es viatja amb metro i com es viatja amb bus.
 - Contacta amb el personal del metro i del bus en cas d'incidència.
 - Corrixo as túas propias expresións orais e/ou escritas.
 - Avalía todas as tarefas realizadas para as materias lingüísticas neste curso.
 - Permite que os demais te avalíen e participa na avaliación dos teus compañeiros e compañeiras.
2. Competencia para o sentido da iniciativa e o espírito emprendedor. (CSIEE)
- Propón un programa para unha actividade extraescolar e xustifica a súa necesidade.
 - Organizada adecuadamente o teu material na Carpeta de Linguas.
3. Competencia dixital (CD)
- Busca en internet un xornal dixital
 - Le a portada do xornal e sinala as novas destacadas da xornada
 - Busca o significado dos termos que non entendas nun dicionario dixital
 - Envía un correo á profesora informádoas das noticias de actualidade
4. Competencia Social e Cívica (CSC)
- Atende as indicacións da persoa docente para a realización

adecuada das tarefas

- escoita activa, reflexiva e críticamente
- Participa en coloquios, respectando as normas de cortesía
- Na librería hai unha sección musical centrada na muller e na música. Cristina atopou o seguinte cartel (dunha campaña do Instituto da Muller) presidindo os andeis dos libros que ten que ordenar. Por que crees que o Instituto da Muller elixiu precisamente a profesión de dirección de orquestra para esta nena? Dá tres razóns argumentadas. Podes falar das cualidades da muller que se potencian neste cartel e do papel que habitualmente ten a muller na publicidade.

5. Competencia para a conciencia e as expresións culturais (CCEC)

- O termo galego *alcume* é de orixe árabe. Un sinónimo dese termo é *alcuño*. En portugués é *algunha*. En español, sobrenombre. En francés, *seudonym*. En inglés, *nickname*. Que linguas comparten a orixe do termo? Por que crees que galego e portugués comparten o mesmo termo (*alcuño – algunha*)? Por que crees que nas redes sociais ao “nome de usuario/a” se lle chama *nick*?
- Cada cor ode asociarse a ideas e significados que varían segundo

cada pobo ou cultura. Por exemplo, na India a morte asóciase co branco, mentres que no mundo occidental a morte se asocia coa cor negra. Une cunha frecha cada cor co significado que se lle atribúe na nosa cultura.

Vermello	Morte
Branco	Natureza
Negro	Serenidade
Verde	Pureza
Azul	Sangue

6. Competencia matemática e competencia en Ciencia e Tecnoloxía

- Aquí tes un plano da Líña 4 do metro de Barcelona. Segundo o que expresa o plano responde.
- En que estación empeza a liña 4 e en cal remata?
 - Con que outras liñas de metro enlaza?
 - Cal é a duración máxima do traxecto completo?
 - Se collo o metro en Maragall ata Urquinaona para ir a traballar, canto dura o desprazamento? Se ese percorrido o fago dúas veces no día de luns a venres, que tempo consumo semanalmente en ir ao meu traballo en metro?
 - Nomea as estación que carecen de acceso a persoas con mobilidade reducida.

- Como sería posible solucionar a limitación anteriormente mencionada? Pon exemplos.
- Busca información en internet sobre as linguas que podes escoitar se viaxas nunha determinada liña de mero en Barcelona. Copia algunha gráfica que reflicta os datos e fai un breve comentario interpretándoos.

7.1.2. Probas modelo de Avaliación inicial. Competencia lingüística

Modelos para “Portugués iniciantes”

Português segunda lingua. Avaliação inicial. Iniciantes

Nome: _____ - Curso: _____ -

Vocês são alunos do primeiro ano de português. Vou denomina-los “Iniciantes de português”. Estão a ler em português e estou a avalia-los. Que acham?

1. Marque aquelas palavras do texto anterior que não consiga saber o significado.
2. Estiveste alguma vez em Portugal? Se sim, onde?
3. Se estivesete em Portugal, em que língua falaste e em que língua te falaram?
4. Sabes quais são as cores da bandeira portuguesa?
5. Sabes algum país em que se fale português ademais de Portugal?
6. Quando saes de Portugal há um cartaz grande que diz: ESPANHA. Por que escrevem assim?
7. Sabes qual é a comida típica em Portugal?
8. Conhecetes algum personagem público atual que seja de origem lusa? Di o nome e o motivo de o conheceres?
9. Conhecetes alguma canção ou cantante em português?
10. A canção que vas ouvir a continuação tem como título Aquarela. Anota alguma palavra ou frase que tu percebas. A continuação pegas na fotocopia com a letra e riscas as palavras que não sejas capaz de compreender.

Modelos para “Português 2º ano”

Nome: _____ - Curso: _____ -

Vocês são alunos do segundo ano de português. Vamos rever a sua competência lingüística.

- **Compreensão oral**
 - Ouça o vídeo “Sexos opostos” e indique: a) Ideia principal; b) Argumentos e opiniões
- **Compreensão escrita**
 - Le o texto anexo e responde as seguintes questões: a) Que acha o protagonista sobre a escola? B) Para que escreve ele um livro? Que finalidade tem ou pode ter?
- **Expressão escrita**
 - Contidos sintáctico-discursivos (Lê mais uma vez o texto e entrega-o à professora. Depois responde às perguntas da seguinte folha).
 - Faça um texto breve (4-8 linhas) no que indique em que coincide e em que não com o protagonista do texto.
 - Faça uma nota à sua mãe indicando que lhe compre o material escolar que precisa.
- **Expressão oral. Tema “Gostos e tempos livres (Com cartão que entrega a professora).**
- **Competencias cultural.**
 - Sabes dizer os países em que se fala português além de Portugal?
 - Indica algumas comidas típicas em Portugal e algum dos seus ingredientes

Contidos sintático-discursivos

- Indica todas as formas que saibas que se pode dizer em português

(registro culto e coloquial) o que em galego denominamos *mozo/a*.

- Escreve as formas portuguesas que correspondam com as galegas que estão abaixo:

Xove:	Iso:
Libro	De feito
Parvadas	Dicir
Hai	Buscar

Ás veces

Fichas para a avaliación da Expresión oral do “Alumnado de 2º ano de português”.

Quem sou eu?

Prato(s) favoritos...

Viagem mais interessante que fez...

Viagem que mais gostaria de fazer...

Animal favorito...

Cor favorita...

Dois passatempos...

Duas qualidades...

Dois defeitos...

Uma palavra que o defina...

7.2. Criterios na avaliación continua

- **Criterios de avaliación para 2º ESO**

B1.1. Comprender preguntas e informacións sinxelas relativas á información persoal moi básica (nome, idade, gustos, etc.), así como instrucións e peticións elementais relativas ao comportamento na aula.

B1.2. Usar estratexias básicas de comprensión do sentido xeral, a información esencial, os puntos e as ideas principais, ou os detalles

relevantes do texto: anticipación do contido xeral do que se escoita con axuda de elementos verbais e non verbais, e uso dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto, e as experiencias e os coñecementos transferidos desde as linguas que coñece.

B1.3. Comprender o sentido global e as informacións específicas máis relevantes de mensaxes orais sinxelas e moi básicas (por exemplo, seguir instrucións ou indicacións, identificar persoas, obxectos e lugares descritos cun vocabulario básico) emitidas cara a cara, gravadas ou en soporte multimedia, sobre situacións habituais de comunicación, se se fala moi amodo e con moita claridade.

B1.4. Comprender o esencial en conversas moi básicas e breves sobre temas cotiáns habituais e de necesidade inmediata, previamente traballados, relativas ao ámbito persoal, sempre que se fale con lentitude, articulando de forma clara e comprensible.

Bloque 2. Produción de textos orais

B2.1. Pronunciar de xeito intelixible, aínda que se cometan erros de pronuncia polos que as persoas interlocutoras teñan que solicitar repeticións para entender a mensaxe.

B2.2. Interactuar de xeito sinxelo en intercambios claramente estruturados, utilizando fórmulas moi básicas relativas a saúdos, despedidas, agradecementos e presentacións, colaborando para entender e facerse entender.

B2.3. Intercambiar de xeito intelixible información sobre si mesmo/a e sobre accións e nocións (horarios, datas, cantidades) moi habituais da vida diaria, usando un repertorio básico de palabras e frases moi simples memorizadas, e facéndose comprender aínda que a persoa interlocutora necesite que se repita ou repetir o dito.

B2.4. Dar e obter información sobre datos básicos persoais (idade, lugar de residencia, familia, orixe, gustos, posesións, etc.), utilizando un repertorio moi básico de expresións moi sinxelas e habituais sobre estes datos.

B3.1. Utilizar estratexias de lectura (recursos ás imaxes, títulos e outras informacións visuais, e aos coñecementos previos sobre o tema ou a situación de comunicación, e aos transferidos desde as linguas que coñece), identificando a información máis importante e deducindo o significado de palabras e expresións non coñecidas.

B3.2. Seguir instrucións básicas e comprender avisos, obrigas e prohibicións moi sinxelas e predicibles, e traballadas previamente.

B3.3. Comprender información relevante e previsible en textos breves, moi sinxelos e ben estruturados, con conectores moi básicos e relativos a temas da propia experiencia.

B3.4. Comprender textos propios de situacións cotiás próximas, como invitacións, felicitacións, notas, avisos, billetes de transporte, entradas, etiquetas ou xogos coñecidos.

B4.1. Aplicar estratexias básicas para producir textos (elección da persoa destinataria, finalidade do escrito, planificación, redacción do borrador, revisión do texto e versión final) a partir de modelos moi estruturados e con axuda previa na aula.

B4.2. Completar documentos moi básicos nos que se solicite información persoal.

B4.3. Escribir mensaxes moi sinxelas e moi breves con información, instrucións e indicacións moi básicas relacionadas con actividades cotiás e de inmediata necesidade.

B4.4. Producir textos curtos a partir de modelos sinxelos e básicos, cunha finalidade determinada propia da súa idade e do seu nivel escolar, e cun formato preestablecido, en soporte tanto impreso como dixital, amosando interese pola presentación limpa e ordenada do texto.

B5.1. Discriminar patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación de uso máis básico, recoñecendo o seu significado evidente, e pronunciar e entoar con razoable comprensibilidade, aínda que teña que repetir varias veces para se facer entender.

B5.2. Recoñecer e utilizar as convencións ortográficas, tipográficas e de puntuación, con corrección suficiente para o seu nivel escolar.

B5.3. Utilizar para a comprensión e a produción de textos orais e escritos os coñecementos socioculturais e sociolingüísticos adquiridos relativos a relacións interpersoais, comportamento e convencións sociais, respectando as normas de cortesía máis básicas nos contextos respectivos.

B5.4. Producir textos e inferir o significado probable de palabras ou frases que descoñece a partir das experiencias e os coñecementos transferidos desde as linguas que coñece.

B5.5. Distinguir e levar a cabo as funcións demandadas polo propósito comunicativo, mediante os expoñentes básicos das devanditas funcións e os patróns discursivos de uso máis habitual, e utilizar un repertorio léxico suficiente para comunicar no seu nivel escolar, sempre que sexan traballados en clase previamente.

B5.6. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.

- Concreción de mínimos esixibles

2º ESO. CONCRECIÓN DE MÍNIMOS

1. Comprensión de textos orais (20% da nota total)

- Comprende preguntas básicas moi sinxelas e habituais sobre asuntos

persoais ou educativos.

- Comprende frases e expresións habituais relacionadas con necesidades inmediatas (datas, prezos, pequenas doenzas, etc.), e segue instrucións e consignas de aula.
- Comprende o sentido global e a información máis salientable de textos orais procedentes de medios audiovisuais ou de internet
- Comprende a información esencial en conversas breves e moi sinxelas nas que participa, que traten sobre temas familiares.
- Amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas, esforzándose por utilizala.

2- Producción de textos orais (30% da nota total de cada avaliación))

- Amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas.
- Utiliza de xeito espontáneo as formas de cortesía máis sinxelas e habituais relativas a saúdos, despedidas, agradecementos e presentacións, colaborando para entender e facerse entender.
- Fai e responde intelixiblemente preguntas sinxelas sobre si mesmo/a e sobre actividades moi comúns da vida social diaria e do tempo libre.
- Desenvólvese en situacións moi habituais, nas que pide e dá información sobre lugares, horarios, datas, prezos, cantidades e actividades máis comúns.
- Participa en conversas informais breves e moi básicas: intercambiar información moi básica, manifestar os seus gustos, facer invitacións e ofrecementos elementais e pedir e dar indicacións moi básicas para ir a un lugar.
- Preséntase e dá e obtén información básica e sinxela sobre si mesmo/a e sobre o funcionamento de bens e servizos relativos a temas moi cotiáns (horarios, maneira de chegar, etc.), en conversas moi básicas sobre temas predicibles.
- Utiliza as formas de cortesía máis sinxelas e habituais relativas a saúdos,

despedidas, agradecementos e presentacións.

3- Comprensión de textos escritos (20% da nota total)

- Comprende: o textos adaptados relativos a temas do seu interese:
 - o avisos, obrigas, prohibicións e consignas básicas de estrutura moi sinxela, se contan con apoio visual.
 - o información básica e moi sinxela de correspondencia persoal breve.
- Localiza información específica en material informativo moi sinxelo, e con apoio visual, sobre temas coñecidos, próximos á súa idade e á súa experiencia.

4- Producción de textos escritos (25% da nota total)

- Elabora textos sinxelos a partir de modelos, empregando expresións e enunciados traballados previamente, para transmitir información ou con intencións comunicativas propias da súa idade e do seu nivel escolar.
- Completa un cuestionario sinxelo con información persoal moi básica.
- Escribe avisos, notas, instrucións, tarxetas postais, felicitacións e mensaxes en soporte dixital moi sinxelas e breves, relativos a actividades presentes e a necesidades inmediatas.
- Escribe correspondencia breve e sinxela, a partir dun modelo (tanto de forma manuscrita como en formato dixital).

5- Coñecemento da lingua e consciencia intercultural (5% do total de cada avaliación)

- Identifica sons e grafías de fonemas básicos, produce con suficiente intelixibilidade léxico e estruturas moi básicas, e bastantes trazos fonéticos que distinguen fonemas (nasalización, sonorización, etc.) e persevera no uso de patróns moi básicos de ritmo, entoación e acentuación de palabras e frases. **(Avaliado nos bloques 1,2,3 e 4)**
- Utiliza –con axuda do profesorado- as convencións orais e escritas básicas (saúdos, despedidas, fórmulas moi básicas de tratamento, etc.), e amosa respecto polas diferenzas que poidan existir en aspectos

culturais como hábitos, horarios, etc. **(Avaliado nos bloques 2 e 4)**

- Nas actividades de aula, fai hipóteses de significados tomando en consideración os coñecementos e as experiencias noutras linguas.
- Participa en proxectos nos que se utilizan varias linguas valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- Comprende o propósito solicitado na tarefa ou ligado a situacións de necesidade inmediata da aula.

7.3. Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación

O alumnado será cualificado en base aos criterios de avaliación que dita a lexislación e que se concretarán en diferentes instrumentos de cualificación deseñados para cada bloque de contidos e que se especifican abaixo, pero que se resumen en, por un lado **Probas escritas e orais** (nas que o alumnado vai ter que demostrar as súas destrezas a nivel de expresión e comprensión, así como o coñecemento plurilingüe que posúa) e, por outro lado, o **Traballo diario na aula** no que se avaliarán tamén destrezas sobre todo de expresión e comprensión, pero ademais, aqueles estándares menos lingüísticos.

Tanto un instrumento coma o outro vanse concretar para cada bloque de contidos, estes van ter un peso porcentual ponderado, existindo unha diferenza grande no último deles debido a que os seus contidos avalíanse maioritariamente dentro dos outros bloques, especialmente dos de Producción de textos orais e de Producción de textos escritos. A ponderación queda do seguinte xeito:

Comprensión de textos orais: 20%

Producción de textos orais: 30%

Comprensión de textos escritos: 20%

Producción de textos escritos: 25%

Coñecemento da lingua e consciencia intercultural e plurilingüe: 5%

Déuselle un peso maior á produción de textos orais debido a que vai ser a proba fundamental para avaliar esta parte, xa que, por un lado, no exame vai

ocupar unha parte menor ca o resto e, pola outra, é aquela destreza que é máis difícil de acadar para o alumnado galego que tende a fosilizarse no avance da lingua ao non esforzarse na pronuncia e no *sotaque* portugués.

No tocante ao bloque 5 denominado: “Coñecemento da lingua e consciencia intercultural e plurilingüe” queda reducido á 2ª parte, xa que todo o que ten que ver con coñecemento da lingua (fonética, respecto polas convencións orais e escritas, contidos sintáctico-discursivos, vaise avaliar dentro dos outros bloques, principalmente na produción de textos orais e na produción de textos escritos.

1- Comprensión de textos orais (20%)

Avaliada por trimestre con:

a) **Dúas probas escritas a partir de dúas actividades de escoita na aula:** poderán ser en formato audiovisual (pequenos documentais, cancións, gravacións de receitas,...) ou simplemente audios de calquera tipo de texto que responda aos contidos e estándares establecidos (diálogos, cancións, lendas, contos populares, etc...) . Terán un valor do 70% da nota deste bloque (35% cada unha)

Estas vanse avaliar mediante **rúbricas**, tendo en conta sobre todo:

- i. Mantén a atención
- ii. Capta o sentido global
- iii. Deduce vocabulario e expresións novas
- iv. Entende léxico e expresións xa dadas.

b) **Observación directa** na aula (30% restante), onde se medirán concretamente os estándares recollidos como:

- “Atende instrucións, comunicados, conversas breves”
- “Segue instrucións e consignas na aula”

2- **Comprensión de textos escritos.** Vaise avaliar cos seguintes instrumentos:

- **Proba escrita** a partir dun texto escrito (**80%**) (pode ser unha lectura de

calquera ámbito e temática, pero adecuada á idade e -de ser posible- a algúns intereses.

- **Observación directa na aula (20% restante)**, onde se medirán concretamente os estándares recollidos como: o Comprende avisos, obrigas, prohibicións e consignas básicas (B.3.2)
 - o Aproveita os coñecementos doutras linguas para formular hipóteses de significado e explicar o proceso de produción de textos (B.5.3).

3- Producción de textos orais (30%)

1- Avaliada por trimestres cos seguintes instrumentos:

- a) Unha **exposición oral** que se avalía mediante rúbricas entregadas previamente ao alumnado para dar conta dos indicadores que se sinalan abaixo (Vai supor o **80%** da nota desta competencia). Avalíanse, ademais dos estándares específicos, os estándares correspondentes aos contidos sintáctico-discursivos.
- b) **Observación directa** para avaliar os tres estándares que se refiren no cadro inferior “Esfórzase en falar portugués nas intervencións non académicas” , “Utiliza as formas de cortesía máis sinxelas e habituais” e mais “Emprego de convencións orais (saúdos, tratamento...)” que se recolle nun rexistro no caderno de aula. (Esta cualificación suporá o **20%** da nota da produción de textos orais)

Producción de textos orais (30 %)				
Instrumentos	Nota ponderada	Indicadores	Descritores	Nota
Exposición orais	80 %	Domina o léxico estudado	Todo	10-9
			Entre o 90/70 %	8-7
			Entre o 70/50 %	6-5

			Entre o 50/30 %	4-3
			Menos do 30 %	2-1
		Fonética sibilantes explicadas	Pronúnciaas ben	10-9
			Case sempre lle saen ben	8-7
			Problemas con algunhas	6-5
			Se se esforza ou repite pronuncia algunha	4-3
			Non pronuncia ningunha	2-1
		Fonética b/v	Pronuncia sempre ben	10-9
			Ás veces non pronuncia V	8-7
			Só a metade das veces diferencia	6-5
			Só pronuncia ás veces o V. Chega a pronunciar V por B	4-3
			Non distingue case nunca ou nunca o V	2-1
		Pronuncia e/i	Pronuncia sempre i	10-9
			Case sempre pronuncia	8-7
			Só a metade das veces pronuncia	6-5
			Poucas vecs pronuncia	4-3
			Nunca pronuncia o i	2-1
		Fonética -em	Pronuncia ben o ditongo sempre	10-9
			Pronuncia ben o ditongo case sempre	8-7
			Pronuncia ben o ditongo a metade das veces	6-5
			Pronuncia ben o ditongo poucas veces	4-3
			Nunca pronuncia o ditongo	2-1
		Sotaque	Perfecto	10-9
			Aceptable	8-7
			Tenta aproximar o sotaque	6-5
			Soa a galego pero introduce palabra en portugués	4-3

			Galego e introduce sons que non existen en portugués (gheada, fricativa...)	2-1
		Autocorrixe	Xa se dá de conta no momento	10-9
			Dubida e pregunta	8-7
			Despois de dar aviso	6-5
			Só se lle marca o erro	4-3
			Despois de avisar segue errando	2-1
		Preparación	Sábeo	10-9
			Apóiase no papel mais expón a maioría	8-7
			Combina lectura e exposición	6-5
			Le boa parte	4-3
			Le todo	2-1
		Utilización adecuada das estruturas sintáctico-discursivas	Excelente	10-9
			Bo	8-7
			Satisfactorio	6-5
			Escaso	4-3
			Deficiente	2-1
Observación directa	20 %	Esfórzase en falar portugués nas intervencións académicas (B2.1)	Sempre	10-9
			Case sempre	8-7
			Habitualmente	6-5
			Ás veces	4-3
			Case nunca	2-1
		Utiliza as formas de cortesía máis sinxelas e habituais (saúdos, despedidas, agradecementos...)	Sempre	10-9
			Case sempre	8-7
			Habitualmente	6-5
			Ás veces	4-3
			Case nunca	2-1

		Emprego de convencións orais (saúdos, tratamento...) B5.2	Sempre	10-9
			Case sempre	8-7
			Habitualmente	6-5
			Ás veces	4-3
			Case nunca	2-1

4- Producción de textos escritos (25%)

Avaliada por trimestre con:

a) **Textos escritos** que deben facer os alumnos e alumnas durante as aulas en cada trimestre respondendo aos diferentes documentos que deben aprender a realizar segundo a programación. (O peso ponderado desta actividade no conxunto deste bloque é do 90 %)

b) Observación directa (10%)

Producción de textos escritos (25 %)				
Instrumentos	Nota ponderada	Indicadores	Descritores	Nota
Actividades de aula (Avaliadas con rúbrica)	90 %	Limpeza e orde	Sempre	10-9
			Case sempre	8-7
			Habitualmente	6-5
			Ás veces	4-3
			Case nunca	2-1
		Aplica os contidos sintáctico-discursivos estudados	Sempre	10-9
			Case sempre	8-7
			Habitualmente	6-5
			Ás veces	4-3
			Case nunca	2-1
		Corrección	Sempre	10-9
			Case sempre	8-7

			Habitualmente	6-5
			Ás veces	4-3
			Case nunca	2-1
Observación directa	10 %	Esfórzase en usar o portugués en necesidades inmediatas da aula: correos á profesora, apuntamentos, avisos (adaptado B4.3)	Sempre	10-9
			Case sempre	8-7
			Habitualmente	6-5
			Ás veces	4-3
			Case nunca	2-1
		Emprego de convencións escritas (tratamento...) B5.2	Sempre	10-9
			Case sempre	8-7
			Habitualmente	6-5
			Ás veces	4-3
			Case nunca	2-1

5- Consciencia intercultural e plurilingüe (5%)

Este bloque de contidos deixámolo reducido, á hora de avaliar de xeito independente, só á parte de “Consciencia intercultural e plurilingüe”, xa que o correspondente ao “Coñecemento da lingua” incorporouse aos outros bloques de contido, fundamentalmente aos de produción propia; posto que a fonética, os contidos sintáctico discursivos, as fórmulas de tratamento... van ser avaliadas ao mesmo tempo que o alumno produce os textos orais e escritos.

a) Observación directa recollida no rexistro no caderno de aula para dar conta de catro estándares (25%)

b) Produción de materiais colectivos (folletos, presentacións en power-point...) resultado da participación en proxectos (75%).

- Instrumentos de avaliación. Resumo.

Probas escritas

Para a avaliación da **comprensión escrita** empregarase unha proba escrita baseada na comprensión de textos que poderán ser literarios (normalmente será un conto ou relato) ou extraídos dos medios de comunicación (noticias, entrevistas...)

Para a avaliación de **expresión escrita** farase un teste no que se obrigue a redactar textos simples, desde unha felicitación de Nadal no primeiro trimestre a unha carta no terceiro. Serán en papel ou en formato dixital a través da na Aula Virtual ou do correo da aula.

Para a avaliación de **comprensión oral** vanse empregar tamén un par de probas escritas por avaliación a partir dunha canción no que teñen que encher palabras ou frases que escoiten. Tamén en audicións de diálogos de interaccións sobre diferentes temas que se traballan na aula. Serán en papel e a través de test na Aula Virtual

Para a avaliación de **coñecemento da lingua e consciencia intercultural e plurilingüe** servirannos as probas escritas (en papel ou na AV) con exercicios referidos a aqueles contidos sintácticos-discursivos e tamén traballos sobre diferentes aspectos culturais.

-Rúbricas e Observación directa

Para avaliar cada bloque de contidos tamén se van empregar rúbricas e observación directa. Nos seguintes cadros vense os indicadores e descritores de cada un deles adaptados segundo o acordado nas reunión TIL.

A **nota de cada avaliación** será, polo tanto, o resultado de sumar as notas parciais ponderadas de cada un dos bloques.

A esta nota pódenselle sumar **notas extra** que derivarán da lectura voluntaria dalgún dos libros voluntarios que a profesora lle entregue ao alumnado. Tamén poden facer algunha tarefa derivada da lectura o que poderá incrementar a puntuación. O máximo que se pode acadar coas tarefas voluntarios é 2 puntos.

Cómpre ter en conta que ao estarmos dentro dunha programación TIL é preciso que o alumnado respecte as directrices que se indican para todas as materias de lingua. Desta forma, se un alumno ou alumna, de xeito reiterado, non trae a carpeta de linguas ou non a ten debidamente organizada, non ten nela todo o material entregado, nin as súas tarefas organizadas irase anotando nas observacións do caderno da profesora e poderá descontarse na nota da avaliación ata un máximo de 2 puntos.

Avaliacións final e extraordinaria

Debido a que avaliación desta materia é continua e progresiva a nota final vaise calcular tendo en conta todos os instrumentos descritos arriba. Aínda que na terceira avaliación sempre se van incluír todos os contidos das anteriores, tal e como se presentan as rúbricas, cada avaliación ten o seu propio peso, así que a **nota final** vai ser unha **media ponderada das tres avaliacións**. A primeira avaliación terá un peso do 30%, a 2ª avaliación tamén do 30% e a 3ª avaliación do 40%.

Só se contempla a realización dunha **proba final extraordinaria** a aquel alumnado que por causas xustificadas (enfermidades...) non puidese seguir o normal desenvolvemento das aulas durante o curso. Para iso deseñárase unha **proba escrita** específica na que se realicen exercicios nos que o/a discente dea conta das destrezas de comprensión e expresión escrita, así como dalgúns contidos socioculturais relacionados coas unidades que van estar colgadas na Aula Virtual. Tamén terá que enfrontarse a unha **audición** e responder a unhas preguntas sobre comprensión oral. Por último deberá falar realizar unha **exposición oral** describindo unha imaxe, facendo unha presentación ou calquera outra actividade que entrase dentro da programación. Polo tanto, haberá 4 partes avaliáveis (comprensión oral, comprensión escrita, produción oral e produción escrita). Cada unha das partes estará valorada nun 25%, polo que a nota desta avaliación será a media das notas das catro partes.

Para acadar unha avaliación positiva o alumnado deberá demostrar que acadou todos os estándares que entran nos contidos mínimos.

A **avaliación extraordinaria** de setembro contará co mesmo tipo de proba ca a da avaliación final que vimos de describir, onde o alumnado terá que demostrar

que conseguiu superar todos os estándares que entran nos contidos mínimos. Igualmente cada unha das partes terá un valor do 25% e a media de todas elas dará a nota final.

8. PROGRAMA DE REFORZO PARA RECUPERACIÓN DE MATERIAS PENDENTES

Nas diferentes reunións do profesorado de cada trimestre hase perfilar o programa de reforzo para aquel alumnado que teña pendente a materia de Segunda Lingua estranxeira (portugués). Nel inclúense fichas con actividades de comprensión e expresión escrita e indicacións para que se realicen audicións a través da Aula virtual. Se houberse algún alumno/a que non tivese acceso doado a internet, hanse facilitar as gravacións en formato dixital (DVD ou lapis de memoria que deberá achegar o/a alumno/a)

Aplicaranse os obxectivos e contidos mínimos que se especificaron para o curso correspondente, así como os criterios de avaliación. Os instrumentos de avaliación coinciden cos declarados para a avaliación final e extraordinaria.

As probas extraordinarias de pendentes serán nas datas establecidas polo centro.

9. CONCRECIÓN DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS

A formación integral do alumnado realízase mediante actividades que desenvolvan aspectos transversais que respondan a unha educación en valores como a igualdade, a tolerancia, o respecto, a solidariedade...

Todos estes temas vense tratar nas diferentes lecturas que se van realizar durante o curso, especialmente escollidas tanto dos medios de comunicación escritos como audiovisuais, e que traten temas da actualidade e de interese para o alumnado.

- Fomentaremos o interese por coñecer outras culturas diferentes da nosa e, sobre todo, por respectalas e valoralas.

- Achegarémonos ás desigualdades socioeconómicas a través de artigos de prensa e textos literarios que reflicten a situación en Portugal, que se contrastará con Galicia, pero tamén en Brasil e Angola.
- Traballaremos co rol da muller nas sociedades africanas, brasileiras, asiáticas (a través das provincias lusófonas de Goa e Macau) contrastando co rol que xoga en Europa.
- Fomentaremos o respecto ao medioambiente a través de vídeos que conciencien sobre a deforestación do Amazonas ou a contaminación en determinadas cidades lusófonas.
- Analizaremos as causas dos conflitos no mundo, sobre todo nos países da lusofonía, incidindo naqueles en que viviron máis recentemente guerras.

10. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As **actividades complementarias** vanse realizar dentro do Programa de potenciación da Lingua portuguesa en colaboración coa profesora do instituto Camões e serven para achegar o alumnado de 2LE Portugués ao mundo lusófono, Celebramos especialmente efemérides que tamén se celebran en Portugal.

- 5 de outubro: Día da República
- 1 de Novembro
- Natal
- Pascua
- 25 de abril: Revolução dos cravos
- 6 de Maio: Día da lingua portuguesa
- 10 de Juño: Día de Camoes Portugal e das Comunidades Lusófonas

Tamén conmemoramos en todos os cursos, adaptado ao nivel o **25 de novembro: Día da violênci doméstica**. A partir de curtas da APAV

(Asociação de apoio ás vítimas) traballamos na aula a concienciación arredor desta lacra que é semellante aos dous lados da raia.

As actividades extraescolares programadas para este curso van ser:

- 1- Saída a Santiago: 1º trimestre. De poder realizarse, o obxectivo sería que todo o alumnado de portugués se desprazase ata Santiago para acudir a unha librería especializada en libros portugueses, achegarse á facultade de Filoloxía e escoitar falar o profesorado especialista e mais acudir ao Instituto Xelmírez para coñecer alumnado de portugués dese centro.
- 2- Saída a Portugal. Durmirase polo menos unha noite fóra. Dependerá da cidade de destino e das posibilidades de alumnado e profesorado a organización de dous ou máis días de viaxe. Os obxectivos van ser coñecer de primeira man a vida nunha cidade lusófona a través do contacto directo coas súas xentes, feito que lle vai obrigar ao alumnado a interactuar e poñer en práctica o aprendido. Tamén aproveitaremos para coñecer a súa historia e cultura a través dunha visita cultura que tentaremos organizar con guías locais.
- 3- Intercambio con alumnado dun colexio portugués. Van comunicarse a través da rede en portugués e logo tentaremos organizar unha saída a esa vila para visitar a escola, xantar na cantina con eles e ver como é a organización do centro.
- 4- Participación na *Convívio* organizada polo IES Pazo da Mercé e mais o colexio de Melgaço.

11. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Os **INDICADORES DE LOGRO** mediranse do 1 ao 5 do seguinte xeito:

- Nunca (1)
- Poucas veces (2)
- A miúdo (3)
- Case sempre (4)

- Sempre (5)

Estes Indicadores de Logro cubriranse cos resultados da enquisa para a *Avaliación do Labor Docente* realizada polo alumnado de xeito anónimo, a través dun formulario virtual

11.1. Indicadores de logro do proceso de ensino

INDICADORES	1	2	3	4	5
1. O nivel de dificultade, en xeral, foi adecuado ás características do alumnado.					
2. As actividades para desenvolver a competencia oral eran axeitadas para o curso-grupo					
3. As actividades para desenvolver a competencia escrita eran axeitadas para o curso-grupo					
4. Combinouse adecuadamente explicación por parte da profesora e práctica.					
5. As actividades foron, en xeral, motivadoras					
6. Combináronse axeitadamente as actividades TIC con actividades tradicionais					
7 As actividades TIC resultaron motivadoras					
8. O emprego de música e de vídeos-musicais axudou no proceso de aprendizaxe					
9. O emprego de filmes axudou no proceso de aprendizaxe					
10. Os textos escritos e diferentes fichas entregadas axudaban no proceso de aprendizaxe					
11. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.					
12. Usáronse distintos instrumentos de avaliación para atender aos diferentes aspectos.					

11.2. Indicadores de logro do proceso de práctica docente.

DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Planificación	1. Ten en conta os estándares de aprendizaxe.					
	2. Ten en conta os plans e proxectos educativos do centro.					
	4. Formula os obxectivos didácticos de forma que expresen as competencias a acadar polo alumnado.					
	5. Programa actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe e das necesidades do alumnado.					
	6. Planifica as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación da aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.					
	7. Establece, de xeito explícito, os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación.					
	8. Coordínase co resto do profesorado do departamento e do centro que poidan ter contidos afíns (Tratamento Integrado de Linguas).					
	9. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos na normativa legal vixente.					
	DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4

Desenvolvemento	1. Organiza os contidos dando unha visión xeral de cada tema (índices, esquemas...)					
	2. Relaciona os conceptos novos cos xa coñecidos.					
	3. Amona predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.					
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento das Unidades didácticas.					
	5. Utiliza as TICs para apoiar os contidos na aula.					
	6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída co alumnado.					
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.					
	8. Elabora actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe.					
	9. Presenta actividades de grupo e individuais.					
	10. Facilita estratexias de aprendizaxe (como buscar información, como resolver problemas,...)					
DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
	1. Detecta os coñecementos previos a cada tarefa de aprendizaxe.					

	2. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.					
	3. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.					
	4. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades do alumnado e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.					
	5. Utiliza sistematicamente procedementos e instrumentos variados de recollida de información.					
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado á avaliación dos diferentes contidos e das competencias clave.					
	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.					
	8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.					
	9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.					
	10. Informa dos resultados aos estudantes e ás súas familias					
DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Motivación do alumnado	1. Proporciona un plan de traballo ao principio de cada tarefa.					

	2. Utiliza distintos recursos para introducir a unidade (lecturas, cancións, vídeos, debates, diálogos...).					
	3. Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade.					
	4. Informa sobre os progresos acadados e as dificultades atopadas.					
	5. Relaciona os contidos e actividades cos intereses do alumnado.					
	6. Estimula a participación activa dos estudantes na clase.					
	7. Promove a reflexión sobre os temas tratados.					

12. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica

A programación didáctica vaise revisar segundo se vaian rematando as diferentes unidades didácticas, pero tamén durante a implementación das mesmas, xa que nos podemos atopar con determinados contidos que é preciso engadir ou eliminar segundo se vaian desenvolvendo as diferentes unidades.

No momento da revisión, ao detectárense necesidades pasarase a incluír actividades, tanto para potenciar a oralidade, a escrita, ou os contidos socioculturais que vexamos necesarios.

INDICADORES	1	2	3	4	5
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.					

2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.					
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.					
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.					
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.					
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.					
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.					
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.					
10. Fixación dunha estratexia metodolóxica común co resto de departamentos de linguas (TIL)					
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.					
12. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.					
13. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final					
14. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.					
15. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.					
16. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.					

17. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.					
18. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.					
19. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.					
20. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.					
21. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.					

13. PROFESORADO DE PORTUGUÉS. CURSO 18-19

<i>Segunda lingua estranxeira: Portugués. 1º ESO</i>	X. Francisco Carro R.
<i>Segunda lingua estranxeira: Portugués. 2º ESO</i>	M. Amparo Cereixo S.
<i>Segunda lingua estranxeira: Portugués. 3º ESO</i>	M. Amparo Cereixo S.
<i>Segunda lingua estranxeira: Portugués. 4º ESO</i>	M. Pilar Lago E.
<i>Segunda lingua estranxeira: Portugués. 1º BAC</i>	M. Pilar Lago E.
<i>Segunda lingua estranxeira: Portugués. 1º BAC</i>	X. Francisco Carro R.

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
IES Félix Muriel

Rúa Mª Ana Mogas, nº 1
15920 RIANXO
881 866 649
981 84 37 01
ies.felix.muriel@edu.xunta.es

ANEXO

Programación TIL /

2ºESO

ÍNDICE

- A LOMCE (cambios suscitados)
 - 1.1. Obxectivos da ESO
 - 1.2. Competencias Clave
 - 1.3. Elementos transversais

2. O Tratamento Integrado de Linguas (TIL)

3. Os acordos acadados no IES Félix Muriel

- Acordos sobre Metodoloxía
 - Materiais
 - Pautas para a presentación
 - De traballos, tarefas e textos
 - De exames ou probas escritas
- Acordos sobre Terminoloxía
 - Acordos sobre terminoloxía sintáctica (LGL-LCL)
- Acordos sobre Contidos
 - 1º trimestre
 - 2º trimestre
 - 3º trimestre
- Acordos sobre Instrumentos de Avaliación
 - Rúbricas
 - Avaliación Traballos, Tarefas ou Textos escritos
 - Avaliación de Exposicións oraisAvaliación da Lectura na aula
 - Criterios de corrección
- Acordos sobre Criterios de Avaliación
 - Ponderación da Presentación
 - Ponderación da Expresión

• A LOMCE

- ❖ **Cambios no papel do alumno/a na aula**
 - *Potenciación da aprendizaxe por competencias*
 - *Capacidade para aprender por si mesmos e en equipo*
- ❖ **Cambios no papel das familias.**
 - *As nais ou os/as titores/as legais **deberán apoiar e participar na evolución do proceso educativo dos/das seus/súas fillos/as ou tutelados/as, así como **coñecer as decisións relativas á avaliación e á promoción, e colaborar nas medidas de apoio ou reforzo que adopten os centros docentes para facilitar o seu progreso educativo, e terán acceso aos documentos oficiais de avaliación e aos exames e documentos das avaliacións que se lles realicen aos/ás seus/súas fillos/as ou tutelados/as.*****
 - Como cada ano, comezaremos realizando unha **Avaliación Inicial**, ao longo das dúas primeiras semanas, centrada, como sinala a lexislación europea desde 2006, no desenvolvemento das Competencias Clave. Despois, a partir dos datos recollidos nesa AVI, informaremos ás familias da situación académica dos seus fillos/as. Se for preciso, poremos en marcha actividades de apoio e/ou reforzo.
- ❖ **Cambios no rol docente.**
 - Atención á diversidade e respecto polos distintos ritmos de aprendizaxe
 - Metodoloxía activa e participativa, deseñando actividades que integren todas as competencias
 - Deseño de tarefas e situacións de aprendizaxe formais e informais, que posibiliten a aplicación dos coñecementos. **Os contidos están subordinados á acción.**
 - Traballo en equipo do profesorado, proporcionando un enfoque multidisciplinar.
- ❖ A LOMCE sinala que para superar esta etapa educativa é necesario cumprir dous requisitos:

- **Acadar os Obxectivos da ESO**
- **Acadar un adecuado desenvolvemento das Competencias Clave**

1.1. OBXECTIVOS DA ESO

- 1) *Asumir responsablemente os seus **deberes**, coñecer e exercer os seus **dereitos** no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.*
- 2) *Desenvolver e consolidar **hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo**, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.*
- 3) *Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. **Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.***
- 4) *Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como **rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.***
- 5) *Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de **información**, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.*
- 6) *Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e **aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.***

- 7) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o **sentido crítico**, a **iniciativa persoal** e a **capacidade para aprender a aprender**, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- 8) **Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.**
- 9) **Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.**
- 10) Coñecer, valorar e **respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas**, así como o patrimonio artístico e cultural. **Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.**
- 11) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, **respectar as diferenzas**, afianzar os **hábitos de coidado e saúde corporais**, e incorporar a educación física e a **práctica do deporte** para favorecer o desenvolvemento persoal e social. **Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade.** Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o **coidado dos seres vivos e o medio ambiente**, contribuindo á súa conservación e á súa mellora.
- 12) Apreciar a creación artística e **comprender a linguaxe das manifestacións artísticas**, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- 13) **Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia**, participar na súa conservación e na súa mellora, e **respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas**, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- 14) **Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e**

como medio de relación interpersoal e **expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe**, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á **comunidade lusófona**.

1.2. COMPETENCIAS CLAVE (Coñecemento na práctica, “saber facer”)

“As competencias clave son aquelas que todas as persoas precisan para a súa realización e o seu desenvolvemento persoal, así como para a cidadanía activa, a inclusión social e o emprego”.

- **CCL (Comunicación Lingüística)**
 - Saber escoitar
 - Saber falar
 - Saber ler
 - Saber escribir
- **CAA (Aprender a Aprender)**
 - Saber autocorrixirse, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe
 - Demostrar curiosidade e interese por aprender
 - Ser quen de autoavaliarse e coavaliar aos compañeiros/as
 - Desenvolver hábitos de traballo
- **CD (Dixital)**
 - Ser quen de utilizar as novas tecnoloxías ao servizo da propia aprendizaxe
 - Saber buscar e seleccionar información na rede
 - Saber crear novos contidos na rede
 - Iniciar o proceso de alfabetización múltiple
- **CSC (Social e Cívica)**
 - Desenvolver habilidades sociais
 - Saber respectar os demais
 - Rexeitar os prexuízos e calquera tipo de discriminación
 - Coñecer e respectar os dereitos humanos e as normas que nos rexen (Constitución e Estatuto)
- **CSIEE (Sentido da Iniciativa e Espírito Emprendedor)**

- Saber desenvolverse con autonomía
- Asumir responsabilidades
- Saber traballar en equipo
- Mostrar iniciativa e creatividade
- **CCEC (Conciencia e expresións culturais)**
 - Respetar todas as expresións culturais
 - Comprender as manifestacións artísticas
- **CMCCT (Matemática e Coñecemento Científico Tecnolóxico)**
 - Saber ler un mapa e interpretar unha gráfica
 - Distinguir formas e volumes
 - Entender o que supón o coñecemento científico
 - Descubrir a tecnoloxía no ámbito do cotián

1.3. ELEMENTOS TRANSVERSAIS (abordaranse en todas as materias)

- Comprensión lectora e expresión oral e escrita.
- Comunicación audiovisual e TICs.
- Educación cívica e constitucional.
- Igualdade entre homes e mulleres e prevención da violencia de xénero.
- Rexeitamento de contidos sexistas e da discriminación por razón da orientación sexual, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero...
- Resolución pacífica de conflitos e rexeitamento da violencia, do racismo e da xenofobia.
- Respecto polos dereitos humanos, pola liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, a pluralidade e o Estado de dereito.

2. O TRATAMENTO INTEGRADO DE LINGUAS (TIL)

2.1. Cambios metodolóxicos

- ❖ *Tanto na educación secundaria obrigatoria como no bacharelato é especialmente salientable **que a aprendizaxe das distintas linguas establecidas no currículo destas etapas se trate de xeito integrado.***
- ❖ *Os centros docentes impartirán de xeito integrado o currículo de **todas as linguas da súa oferta educativa**, co fin de favorecer que todos os coñecementos e as experiencias lingüísticas do alumnado contribúan ao desenvolvemento da súa competencia comunicativa plurilingüe. No proxecto lingüístico do centro concretaranse as medidas tomadas para a impartir o currículo integrado das linguas. Estas medidas incluírán:*
 - *acordos sobre **criterios metodolóxicos** básicos de actuación en todas as linguas,*
 - *acordos sobre a **terminoloxía** que se vaia empregar,*
 - *acordos sobre o tratamento que se lles dará aos **contidos**,*
 - *acordos sobre os **criterios de avaliación** e aos **estándares de aprendizaxe** similares en cada materia lingüística,*
 - *acordos **para evitar a repetición dos aspectos comúns á aprendizaxe de calquera lingua.***
- ❖ *Os métodos docentes deberán favorecer a **motivación** por aprender nos alumnos/as, polo que os docentes deberán ser quen de xerar neles **curiosidade** e a necesidade de adquirir coñecementos, habilidades e valores. Recoméndase:*
 - ***A aprendizaxe por proxectos** (proposta dun plan de acción co que se busca conseguir un resultado práctico). Esta metodoloxía favorece a investigación, a reflexión e a crítica.*
 - ***O uso do portfolio** (carpeta de aula virtual ou material, que aporta información sobre o alumnado e permite mostrar os resultados da súa aprendizaxe, reforzando o proceso de avaliación continua.*

- ❖ *O profesorado debe procurar:*
 - **que o alumnado comprenda o que aprende**
 - **que o alumnado saiba para que aprende**
 - **que o alumnado sexa capaz de usar / aplicar o aprendido en distintos contextos dentro e fóra da aula.**

2.2. Cambios nos recursos didácticos

- ❖ O papel do docente como xerador dos seus propios recursos xunto ao enfoque interdisciplinar e integrador que a lei demanda impide o uso tradicional do libro de texto como referente máximo no proceso de ensino – aprendizaxe, polo que este converterase nun **Libro de Apoio** para o alumnado, pero será só un recurso máis, nunca o único.
- ❖ A innovación metodolóxica ao servizo do desenvolvemento das competencias clave trae consigo novos recursos que a propia lei sinala como necesarios: ***Promoverase a integración e o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na aula, como recurso metodolóxico eficaz para desenvolver as tarefas de ensino e aprendizaxe.***

3. ACORDOS ACADADOS NO IES FÉLIX MURIEL

3.1. ACORDOS SOBRE METODOLOXÍA

Pretendemos, desde esta programación reforzar os aspectos prácticos. Cómpre, polo tanto, poñer especial atención na oralidade e nas competencias activas: aproveitar os recursos que ofrece a biblioteca, así como fomentar as tecnoloxías da información e da comunicación, e fomentar a investigación en grupo e o traballo colaborativo do alumnado.

Trátase polo tanto dunha didáctica en que o alumnado pasou (hai xa tempo) de ser mero receptor de contidos teóricos a ser actor e protagonista. Neste sentido guíannos sobre todo catro consideracións fundamentais:

- Desde o sistema educativo os alumnos/as teñen que ter acceso aos elementos e instrumentos básicos da cultura galega e, desde ela, á cultura universal.
- O alumno/a ten que ser o protagonista fundamental dentro da aula e non un mero receptor. En consecuencia, debemos procurar prescindir ao máximo do hábito da explicación teórica e intentar que a figura do profesor/a sexa a de dinamizador das actividades que propomos.
- O alumno/a debe romper coa dinámica da aprendizaxe inductiva, entrando noutra máis orixinal, reflexiva e lúdica, a aprendizaxe interactiva, que lle permita alcanzar a madurez lingüística propia da súa etapa.

Seguiremos as liñas metodolóxicas enumeradas no Decreto 133/2007, que son as seguintes:

- Fomentar a participación, a reflexión, tanto individual como grupal.
- Operar non só sobre o concreto, senón tamén sobre conceptos, ideas.
- Fomentar a formulación de hipóteses.
- Buscar, seleccionar e tratar a información.
- Fomentar a confrontación clara e respectuosa.
- Insistir na ordenación, comparación e xerarquización das ideas.

- Elaborar percorridos ordenados desde a formulación da hipótese até a comprobación dos resultados.
- Expresar correcta, clara e ordenadamente os resultados.
- Comprobar a aprendizaxe noutros contextos diferentes ao utilizado.
- Relacionar os saberes aprendidos nas distintas materias.

a. MATERIAIS (alumno/a)

1. **Carpeta de linguas** (unha carpeta de aneis para todas as materias lingüísticas: LGL, LCL, LE (inglés, francés ou portugués) e LC (latín e grego))
2. **Folios en branco** (entregaráselles un folio “patrón”)
3. **Bolígrafo** (un azul ou negro e un vermello)
4. **Correo electrónico** (con autorización da nai, pai ou persoa titora)

b. PAUTAS PARA A PRESENTACIÓN DE TRABALLOS, TAREFAS E TEXTOS

- Entregaranse escritos unicamente a bolígrafo azul ou negro, nunca en lapis ou en calquera outra cor, sempre que se fagan a man. Nos traballos elaborados dixitalmente deberase empregar un tamaño de letra 18 para o título, 16 para o encabezamento de cada apartado e 12 para o corpo. O tipo de letra será *Arial*, *Times New Roman* ou *Verdana*.
- Deberán deixarse marxes: inferior (2 cm), superior (3 cm), dereita (2 cm) e esquerda (3 cm). Ademais débese garantir a distancia adecuada entre as liñas e que estas estean aliñadas horizontalmente no folio. Os parágrafos deben estar sangrados.
- En caso de traballos escritos, débese coidar a limpeza. Requírese que a letra sexa lexible.
- Estarán escritos por unha soa cara e unidas con grampas.

- Incluirán (sexa na **portada** (para os traballos) ou como **encabezamento** (para as tarefas e/ou textos) a seguinte información: **Título, nome e curso do alumno/a, materia e avaliación** á que pertence o exercicio. En caso de traballos, á portada seguiralle un **Índice** que recolla os apartados e as páxinas nas que estes se atopan, numeradas a partir deste índice. E acabarán sinalando as **Fontes** de información.
- Desenvolverán a estrutura do tipo de texto que se pida a través de distintos parágrafos:
 - Para un **texto expositivo**:
 - Introducción
 - Exposición (só información, sen opinión)
 - Conclusión
 - Para un **texto argumentativo**:
 - Presentación (hipótese ou dilema e postura ante o mesmo)
 - Argumentación (polo menos tres argumentos que sosteñan a opinión)
 - Tese
 - Para un **comentario**:
 - Contextualización
 - Desenvolvemento (análise do contido e da forma)
 - Interpretación (opinión)
- Os **prazos** indicados polo profesorado serán de obrigado cumprimento. Non se recollerán tarefas fóra de prazo.

c. PAUTAS PARA A PRESENTACIÓN DE PROBAS ESCRITAS OU EXAMES

- Debe empregarse exclusivamente bolígrafo azul ou negro: nin lapis nin *tipex*.
- Salvo indicación en sentido contrario, as respostas aparecerán nos folios en branco, nunca na folla do exame.

- É conveniente deixar marxes para facilitar a corrección. Na medida do posible, evítanse as tachas.
- É obrigatorio sangrar os parágrafos.
- Non se utilizarán padróns.
- As páxinas estarán sempre numeradas e todas levarán o nome do alumno/a.
- Buscarase sempre a orde e a limpeza. Se, unha vez contestada unha pregunta, se quere aportar nova información empregarase o mesmo mecanismo das notas a pé de páxina. Colocarase un asterisco (*) na pregunta que queremos continuar e a información nova poñerase nun folio aparte. No caso de que isto suceda con máis dunha pregunta os asteriscos deben ser numerados (*1/ *2) para facilitar a corrección do exame.

Todos os Departamentos deberán ter en conta estas indicacións para avaliar o grao de competencia en comunicación, aprender a aprender e espírito emprendedor do seu alumnado.

3.2. ACORDOS SOBRE TERMINOLOXÍA

a. MORFOLOXÍA

1. Empregarase a denominación "clases de palabras" en 1º, 2º e 3º ESO, podendo introducir "categorías gramaticais" en 4º e Bacharelato.
2. As clases de palabras serán:
 - I. Substantivo
 - II. Adxectivo (a secas, sen engadir "cualificativo"),
 - III. Verbo.
 - IV. Os tempos verbais :
 - V. simples: presente, pretérito imperfecto, pretérito perfecto , futuro, condicional
 - VI. compostos: pretérito perfecto composto, pretérito

pluscuamperfecto, futuro perfecto, condicional perfecto, pretérito anterior.

VII. non persoais: infinitivo, xerundio e participio.

VIII. voces: activa, pasiva (voz media só en bacharelato)

- Adverbio (adverbio relativo empregárase a partir de 4º ESO)
- Preposición
- Conxunción
- Interxección
- Pronome: O que está en lugar do nome. Tipos: Persoal
 - Demostrativo
 - Posesivo
 - Numeral (cardinal, ordinal)
 - Indefinidos
 - Interrogativos
 - Exclamativos
 - Relativos

3. A segmentación en morfemas

- MORFEMA: Parte máis pequena da palabra con significado. Ten significado léxico e gramatical
- Clasificación: Prefixo + raíz + interfixo+ sufixo: derivativo, alterativo e flexivo.

b. SINTAXE (LGL e LCL)

- I. O punto de partida en 1º ESO é a concordancia e as oracións inacabadas.
- II. En 1ºESO deberíamos empezar coa terminoloxía propia da Gramática Funcional. Pero no resto dos cursos manteremos a terminoloxía da Gramática Tradicional até que o TIL se vaia incorporando en cada curso progresivamente (en 2017-18 incorporárase en 2ºESO, en 2018-19 incorporárase en 3ºESO, en 2019-20 incorporárase en 4ºESO, en 2020-21 incorporárase en Bacharelato)
- III. Empregamos frase (se non ten verbo) e oración (se ten verbo).
- Iç. Eliminamos dos mínimos os Estándares Avaliables referidos á Análise

Sintáctica. (1º-2º ESO)

3.3. ACORDOS SOBRE CONTIDOS

1. CONTIDOS. 1º TRIMESTRE

En todas as linguas continuaremos cos seguintes contidos abordados xa o curso pasado e que agora trataremos como requisito básico para seguir camiñando:

1. Normas de cortesía e convivencia e pautas para a presentación de tarefas.
2. A escoita activa, crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias
3. Produción de discursos orais adecuados, coherentes, cohesionados, cunha fonética e prosodia correctas, en intervencións espontáneas.
4. Participación activa en situacións que xeren intercambio de opinión.
5. As técnicas de análise do contido para interpretar todo tipo de textos. Estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos...
6. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados.
7. Os usos lingüísticos discriminatorios.
8. A selección de información nas bibliotecas e nas TIC.
9. A autocorrección
10. Os proxectos TIL e os contidos transversais.
11. Lectura expresiva e comprensiva e análise de textos.
12. A coavaliación e a autoavaliación aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe.

En LGL e LCL iniciaremos cada trimestre (como o curso pasado) co bloque de **Lingua e Sociedade**, desde a perspectiva do **plurilingüismo inclusivo**, se ben neste nivel faremos o percorrido inverso ao curso pasado, empezando polo individuo e rematando pola sociedade.

1º Trimestre: ***A conciencia lingüística do eu, as linguas da familia, da aula, do centro e de Rianxo.***

- Tráballo de investigación (rexistros e gravacións).

En todas as linguas abordaremos a **fonoloxía** no marco da sociedade plurilingüe que habitamos, partindo das gravacións realizadas e fixándonos en como falamos e como falan os que no rodean; cales son os fonemas que

coinciden co portugués, co inglés e co francés e en cales nos diferenciamos do español.

En todas as linguas trataremos **as novas de actualidade** e a partir delas **as clases de palabras**.

En LE-P, LE-F e LE-I traballarase a conxugación verbal, procurando sempre exemplificala cos referentes en galego e español.

En LGL e LCL centrarémonos no valor conceptual do Modo, Tempo e Aspecto verbais.

b. CONTIDOS. 2º TRIMESTRE

c. CONTIDOS. 3º TRIMESTRE

3.4. ACORDOS SOBRE INSTRUMENTOS E PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN

1. Observación directa do labor desenvolvido polo alumnado (Libreta de Aula)
2. Producións escritas do alumnado (Rúbricas)
3. Producións orais do alumnado (Rúbricas)
4. Probas escritas (Criterios de Corrección)
5. Probas de comprensión e/ou expresión oral (Rúbricas)
6. Traballo de Investigación (Rúbricas)

3.5. ACORDOS SOBRE CRITERIOS DE AVALIACIÓN (Mínimos para acceder ao curso seguinte)

Toda a información relativa ao centro atópase aloxada na páxina web:

<http://www.edu.xunta.gal/centros/iesfelixmuriel/>

Os contidos, tarefas e recursos das distintas disciplinas, atópanse nas respectivas Aulas Virtuais de cada materia.

<http://www.edu.xunta.gal/centros/iesfelixmuriel/aulavirtual2/>